

NIERUCHOMOŚCI W PRAWIE CYWILNYM, ADMINISTRACYJNYM I PODATKOWYM

Tom I

**Przeniesienie własności
Umowy i orzeczenia działowe**

redakcja naukowa Stefan Babiaryz

Stefan Babiaryz, Adam Bieranowski, Maciej Jaśniewicz
Tomasz Kolanowski, Ryszard Pęk, Ewa Stefańska

ZAGADNIENIA PRAWNE

NIERUCHOMOŚCI W PRAWIE CYWILNYM, ADMINISTRACYJNYM I PODATKOWYM

Tom I

**Przeniesienie własności
Umowy i orzeczenia działowe**

redakcja naukowa Stefan Babiaryz

Stefan Babiaryz, Adam Bieranowski, Maciej Jaśniewicz
Tomasz Kolanowski, Ryszard Pęk, Ewa Stefańska

ZAGADNIENIA PRAWNE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 17 września 2016 r.

Recenzent

zagadnienia podatkowe – prof. dr hab. Jadwiga Glumińska-Pawlic

zagadnienia cywilistyczne – dr hab. Adam Jedliński

Wydawca

Grzegorz Jarecki

Redaktor prowadzący

Kinga Zajęc

Opracowanie redakcyjne i łamanie

JustLuk

Zdjęcie na okładce

iStock/alice-photo

Poszczególne rozdziały książki napisali:

Stefan Babiarz – rozdział I pkt 3, rozdział II pkt 6–7

Adam Bieranowski – rozdział I pkt 4–7

Maciej Jaśniewicz – rozdział II pkt 3, 8, rozdział IV

Tomasz Kolanowski – rozdział II pkt 4–5

Ryszard Pęk – rozdział II pkt 1–2, 9–11

Ewa Stefańska – rozdział I pkt 1–2, 8, rozdział III

© Copyright by

Wolters Kluwer SA, 2016

ISBN: 978-83-8092-482-6

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	21
Wprowadzenie	27
Rozdział I. Nieruchomość w umowach obligacyjnych regulujących przeniesienie własności	33
1. Umowa sprzedaży	33
1.1. Pojęcie i charakter umowy sprzedaży	33
1.2. Forma umowy i sposoby jej zawarcia	42
1.3. Cena nieruchomości	43
1.4. Rękojmia za wady	47
1.5. Gwarancja	55
1.6. Prawo odkupu	56
1.7. Prawo pierwokupu	57
2. Umowa zamiany	61
3. Umowa darowizny	63
3.1. Ogólna charakterystyka umowy darowizny	63
3.2. Przedmiot umowy darowizny	66
3.3. Strony umowy	70
3.4. Forma umowy darowizny	71
3.5. Skutki prawne zawarcia umowy darowizny	73
3.6. Odwołanie darowizny niewykonanej	75
3.7. Odwołanie darowizny wykonanej	77
3.8. Rażąca niewdzięczność obdarowanego jako przesłanka odwołania darowizny	80
3.9. Rozwiązanie umowy darowizny	86
3.10. Polecenie darczyńcy	87
3.11. Umowa darowizny a ograniczenia obrotu nieruchomościami rolnymi ...	91
4. Umowa o dożywocie	94
4.1. Dożywocie w kodeksie zobowiązań z 1933 r. i w prawie zunifikowanym	94
4.2. Współczesne funkcje dożywocia	95

4.3. <i>Essentialia negotii</i>	96
4.4. Forma	97
4.5. Zakres podmiotowy	98
4.6. Zakres przedmiotowy	99
4.7. Treść umowy i stosunku prawnego dożywocia	101
4.8. Charakter prawny stosunku dożywocia i ochrona dożywotnika	106
4.9. Pozostałe cechy prawa dożywocia	110
4.10. Modyfikacje stosunku dożywocia i jego rozwiązanie	113
4.10.1. Zamiana dożywocia na rentę	113
4.10.2. Rozwiązanie	114
5. Przewłaszczenie nieruchomości na zabezpieczenie	117
5.1. Spór o dopuszczalność przewłaszczenia nieruchomości na zabezpieczenie	117
5.1.1. Stanowisko judykatury	117
5.1.2. Poglądy doktryny	119
5.2. Konstrukcja i charakter prawny przewłaszczenia nieruchomości na zabezpieczenie	120
5.2.1. Doktrynalne konstrukcje przewłaszczenia nieruchomości na zabezpieczenie	120
5.2.2. Krytyka koncepcji przewłaszczenia na zabezpieczenie jako czynności czysto rozporządzającej	123
5.2.3. Krytyka koncepcji dualistycznej	125
5.3. Koncepcja monolityczna ujmująca zobowiązanie z umowy zabezpieczającej (niem. <i>Sicherungsabrede, Sicherungsvertrag</i>) jako podstawę prawną (kauzę) przeniesienia własności	126
5.3.1. Założenia konstrukcyjne	126
5.3.2. Konfiguracje podmiotowe	131
5.3.3. Małżonkowie jako strony przewłaszczenia nieruchomości na zabezpieczenie	131
5.3.3.1. Sytuacja powierzającego	131
5.3.3.2. Małżonek jako biorca zabezpieczenia	132
5.4. Treść umowy zabezpieczającej	134
5.4.1. Uwagi wprowadzające	134
5.4.2. Zobowiązanie do przeniesienia własności nieruchomości w celu zabezpieczenia wierzytelności	134
5.5. Wskazanie zabezpieczonych wierzytelności – zakres zabezpieczenia ...	136
5.5.1. Zasada szczególowości	136
5.5.2. Rodzaje wierzytelności	136
5.5.3. Wierzytelności przyszłe	137
5.5.4. Wielość wierzytelności	138
5.5.5. Zastąpienie zabezpieczonej wierzytelności	138
5.6. Zobowiązanie do powrotnego przewłaszczenia nieruchomości	139
5.7. Inne postanowienia	140

5.8. Nieakcesoryjność prawa zabezpieczającego	148
5.9. Problematyka jawności zabezpieczenia	154
5.10. Ochrona przewłaszczającego	155
5.10.1. Ochrona prawa warunkowego (terminowego)	155
5.10.2. Wpis w księdze wieczystej	156
5.10.3. Uznanie umowy za bezskuteczną względnie na podstawie przepisu art. 59 k.c.	158
5.10.4. Nadzabezpieczenie	159
5.10.5. Przewłaszczenie na zabezpieczenie w egzekucji	161
5.10.5.1. Egzekucja przeciwko przewłaszczanemu (biorcy zabezpieczenia)	161
5.10.5.2. Egzekucja przeciwko powierzającemu	162
5.10.6. Przewłaszczenie na zabezpieczenie w upadłości	163
6. Umowa deweloperska	166
6.1. Uwagi wprowadzające	166
6.2. Zakres przedmiotowy umowy deweloperskiej	167
6.3. Zakres podmiotowy umowy deweloperskiej	171
6.4. Kontrowersje co do charakteru prawnego umowy deweloperskiej	177
6.5. Treść umowy deweloperskiej	181
6.6. Elementy współkształtujące treść stosunku prawnego powstającego wskutek zawarcia umowy deweloperskiej	186
6.7. Wykonanie zobowiązania z umowy deweloperskiej	187
7. Umowa o budowę lokalu w ustawie o spółdzielniach mieszkaniowych	189
7.1. Pojęcie i elementy umowy o budowę lokalu	189
7.2. Charakter prawny umowy o budowę	191
7.3. Podmiotowe konfiguracje w umowie o budowę a przynależność prawa do majątków małżonków	192
7.4. Forma	192
7.5. Ekspektatywa odrębnej własności lokalu	193
7.6. Wypowiedzenie	194
8. Zlecenie	194
8.1. Pojęcie i charakter umowy zlecenia	194
8.2. Treść i forma umowy zlecenia	196
8.3. Zakończenie umowy zlecenia	200

Rozdział II. Odpowiedzialność podatkowa z tytułu przeniesienia własności nieruchomości .....

1. Podatek od towarów i usług	203
1.1. Wprowadzenie	203
1.2. Podatek od towarów i usług jako podatek zharmonizowany	204
1.3. Podstawowe cechy podatku od towarów i usług	205
1.4. Zasada neutralności podatku od towarów i usług	206
1.5. Elementy konstrukcyjne podatku od towarów i usług	208

1.6. Prawo do obniżenia podatku należnego o kwotę podatku naliczonego ...	209
1.7. Zakres podmiotowy i przedmiotowy opodatkowania podatkiem od towarów i usług a powszechność opodatkowania	211
1.8. Definicja „podatnika” jako wyraz realizacji zasady powszechności opodatkowania podatkiem od towarów i usług	213
1.9. Podmioty prawa publicznego jako podatnicy podatku od towarów i usług	214
1.10. Możliwość uznania gminnej jednostki budżetowej prowadzącej działalność gospodarczą za podatnika podatku od towarów i usług	216
2. Dostawa nieruchomości jako przedmiot opodatkowania podatkiem od towarów i usług	218
2.1. Pojęcie przeniesienia własności nieruchomości jako dostawy towarów na gruncie ustawy o podatku od towarów i usług	218
2.2. Odpłatność przeniesienia własności nieruchomości jako warunek opodatkowania na gruncie ustawy o podatku od towarów i usług	220
2.3. Ważność (skuteczność) umowy przenoszącej własność nieruchomości a obowiązek podatkowy w podatku od towarów i usług	222
2.4. Pojęcie nieruchomości jako przedmiotu opodatkowania podatkiem od towarów i usług	223
2.5. Nieruchomość jako towar	224
2.6. Wytworzenie nieruchomości	225
2.7. Grunty	225
2.8. Tereny budowlane	227
2.9. Zwolnienie od podatku od towarów i usług dostawy terenów niezabudowanych innych niż tereny budowlane	229
2.10. Okazjonalna sprzedaż gruntów	230
2.11. Wykorzystywanie nieruchomości do prowadzenia działalności gospodarczej oraz do celów prywatnych	232
2.12. Obrót gruntami zabudowanymi	233
2.13. Zwolnienie od podatku od towarów budynków i budowli lub ich części	234
2.14. Użytkowanie wieczyste	237
2.15. Dostawa użytkowania wieczystego gruntu zabudowanego	239
3. Podatek od czynności cywilnoprawnych	240
3.1. Uwagi ogólne	240
3.2. Podmioty opodatkowania	242
3.2.1. Osoby fizyczne	242
3.2.2. Osoby prawne	243
3.2.3. Jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej ...	243
3.2.4. Strona czynności cywilnoprawnej jako podmiot podlegający opodatkowaniu	244
3.2.5. Indywidualna i solidarna odpowiedzialność za zapłatę podatku	244

3.3. Czynność cywilnoprawna jako przedmiot opodatkowania	246
3.4. Zmiany umów	248
3.5. Orzeczenia sądów oraz ugody, jeżeli wywołują one takie same skutki prawne jak czynności cywilnoprawne (umowy)	248
3.6. Opodatkowanie umowy sprzedaży	249
3.6.1. Forma aktu notarialnego konstytuująca powstanie obowiązku podatkowego	249
3.6.2. Opodatkowanie nabycia przez wierzyciela w postępowaniu egzekucyjnym	250
3.6.3. Umowa przedwstępna, pierwokup i przewłaszczenie	251
3.6.4. Szczególne rodzaje sprzedaży i inne czynności cywilnoprawne ..	253
3.7. Opodatkowanie orzeczeń sądów wywołujących takie same skutki prawne jak umowa sprzedaży	255
3.7.1. Orzeczenia sądu zastępujące oświadczenie woli	255
3.7.2. Orzeczenia wydawane w postępowaniach egzekucyjnych	256
3.8. Opodatkowanie umowy zamiany	258
3.9. Opodatkowanie umowy darowizny nieruchomości lub prawa majątkowego	259
3.10. Opodatkowanie umowy dożywocia	260
3.11. Opodatkowanie wniesienia nieruchomości jako aportu do spółki na gruncie prawa krajowego	262
3.12. Opodatkowanie wniesienia nieruchomości jako aportu do spółki na gruncie prawa unijnego i konsekwencje dla opodatkowania krajowym podatkiem od czynności cywilnoprawnych	263
3.13. Kontrowersje dotyczące pojmowania spółki kapitałowej w rozumieniu prawa krajowego i unijnego	265
3.14. Aktualne poglądy co do opodatkowania wniesienia nieruchomości jako wkładu niepieniężnego do spółek	268
3.15. Wyłączenia z opodatkowania	269
3.16. Wyłączenie z opodatkowania niektórych czynności prawnych związanych z nieruchomościami nawiązujące do ustaw szczególnych	269
3.17. Wyłączenia z opodatkowania dotyczące nieruchomości, które obowiązywały do 1 października 2015 r. oraz do 31 grudnia 2015 r. ...	271
3.18. Wyłączenia z podatku od czynności cywilnoprawnych czynności cywilnoprawnych opodatkowanych i zwolnionych od opodatkowania podatkiem od towarów i usług	273
3.18.1. Zasada rozdziału i wyłączenie dla czynności dotyczących nieruchomości i praw majątkowych na nieruchomościach	273
3.18.2. Odróżnienie dostawy na gruncie podatku VAT od czynności cywilnoprawnej	274
3.18.3. Ustalenie statusu podatnika VAT wyłączające opodatkowanie transakcji podatkiem od czynności cywilnoprawnych	276
3.18.4. Sprzedaż i zamiana, a dostawa towarów na gruncie podatku VAT	280

3.19. Podstawa opodatkowania	281
3.19.1. Kryterium wartości rynkowej wyznaczające podstawę opodatkowania	281
3.19.2. Określenie wartości przedmiotu czynności cywilnoprawnych przez organ podatkowy	282
3.20. Podatnik podatku od czynności cywilnoprawnych i stawka podatku ...	284
3.21. Zwolnienie od podatku od czynności cywilnoprawnych przeniesienia własności i sprzedaży nieruchomości rolnych lub ich części, wraz z częściami składowymi	285
3.22. Pozostałe zwolnienia od podatku od czynności cywilnoprawnych dotyczące przeniesienia własności nieruchomości	286
3.23. Notariusz jako płatnik podatku od czynności cywilnoprawnej dokonanej na podstawie umowy zawartej w formie aktu notarialnego ...	287
3.24. Konieczność samodzielnego obliczenia, wypełnienia i złożenia deklaracji oraz wpłaty podatku przez podatnika	289
3.25. Odpowiedzialność notariusza jako płatnika podatku od czynności cywilnoprawnej	290
3.25.1. Podstawowe obowiązki płatnika	290
3.25.2. Odpowiedzialność płatnika za niepobrany podatek na podstawie art. 30 par. 5 o.p., a wina podatnika	290
3.25.3. Kryterium braku winy płatnika za niepobrany podatek na podstawie art. 10 ust. 3c u.p.c.c.	293
4. Podatek dochodowy od osób fizycznych	294
4.1. Uwagi ogólne	294
4.2. Podmiot opodatkowania	295
4.2.1. Osoby fizyczne	295
4.2.2. Oddzielne rozliczenie małżonków	296
4.2.3. Preferencyjne rozliczenie podatku dochodowego od osób fizycznych	297
4.2.4. Wspólnicy spółek osobowych	298
4.3. Wyłączenia ustawowe – wyłączenie z opodatkowania podatkiem dochodowym	300
4.3.1. Działalność rolnicza	300
4.3.2. Przychody wynikające z czynności niemogących być przedmiotem prawnie skutecznej umowy	301
4.3.3. Przychody podlegające ustawie o podatku od spadków i darowizn	305
4.3.4. Przychody z tytułu podziału wspólnego majątku małżonków w wyniku ustania lub ograniczenia małżeńskiej wspólności majątkowej oraz przychody z tytułu wyrównania dorobków po ustaniu rozdzielności majątkowej małżonków lub śmierci jednego z nich	307
4.4. Źródła przychodów w podatku dochodowym od osób fizycznych	309

4.4.1. Rozróżnienie źródeł przychodów	309
4.4.2. Odpłatne zbycie nieruchomości jako odrębne źródło przychodów	311
4.4.3. Obliczenie terminu 5 lat od końca roku kalendarzowego, w którym nabyto (wybudowano) nieruchomość	313
4.4.4. Wyłączenia ze źródła przychodów – odpłatne zbycie nieruchomości	317
4.4.5. Przychód ze sprzedaży prawa obligacyjnego w postaci uprawnienia do przyznania prawa użytkowania wieczystego	320
4.4.6. Przychód z odpłatnego zbycia nieruchomości lub praw majątkowych – umowa sprzedaży	322
4.4.7. Nabycie nieruchomości a nieodpłatne świadczenia	326
4.4.8. Przychód z odpłatnego zbycia nieruchomości lub praw majątkowych – umowa zamiany	328
4.4.9. Przychód z odpłatnego zbycia nieruchomości lub praw majątkowych – umowa o dożywocie	328
4.4.10. Przychód z odpłatnego zbycia nieruchomości lub praw majątkowych – przewłaszczenie na zabezpieczenie ...	331
4.4.11. Przychód z odpłatnego zbycia nieruchomości lub praw majątkowych – umowa deweloperska, umowa o budowę w ustawie o spółdzielniach mieszkaniowych	335
4.4.12. Przychód z odpłatnego zbycia nieruchomości lub praw majątkowych po zwrocie wywłaszczonych nieruchomości	336
4.4.13. Koszty uzyskania przychodów z odpłatnego zbycia nieruchomości lub praw majątkowych	337
4.4.14. Ustalenie dochodu z tytułu odpłatnego zbycia nieruchomości	346
4.4.15. Zwolnienie dochodów z odpłatnego zbycia nieruchomości	349
4.4.16. Moment nabycia nieruchomości a prawo do zwolnienia z opodatkowania	356
4.4.17. Pozostałe warunki skorzystania ze zwolnienia podatkowego ...	362
4.4.18. Skorzystanie z ulgi przez spadkobiercę	365
4.4.19. Rozliczenie podatkowe z tytułu odpłatnego zbycia nieruchomości	368
4.5. Odpłatne zbycie nieruchomości – kwalifikacja przychodu do odpowiedniego źródła	371
4.6. Działalność gospodarcza	376
4.6.1. Forma opodatkowania działalności gospodarczej, opodatkowanie zryczałtowane	376
4.6.2. Przychody z działalności gospodarczej	378
4.6.3. Przychody z odpłatnego zbycia nieruchomości – wypłata dywidendy, wypłata wspólnikowi wynagrodzenia za umorzone udziały	387

4.6.4.	Inne przysporzenia stanowiące przychód z działalności gospodarczej w rozumieniu podatku dochodowego od osób fizycznych	390
4.6.5.	Koszty uzyskania przychodów z działalności gospodarczej – definicje	395
4.6.6.	Wydatki niestanowiące kosztów uzyskania przychodów	401
4.6.7.	Koszty uzyskania przychodów – problemy praktyczne	402
4.6.8.	Zwolnienia przedmiotowe związane z nieruchomościami	406
4.6.9.	Podstawa opodatkowania i pobór podatku	408
4.6.10.	Likwidacja działalności gospodarczej	411
5.	Podatek dochodowy od osób prawnych	415
5.1.	Uwagi ogólne	415
5.2.	Przychody	416
5.2.1.	Zasady ustalania przychodu w podatku dochodowym od osób prawnych	416
5.2.2.	Przychód z odpłatnego zbycia praw majątkowych	421
5.2.3.	Likwidacja osoby prawnej i spółki niebędącej osobą prawną a przychód podatkowy	426
5.3.	Koszty uzyskania przychodu	429
5.3.1.	Koszty uzyskania przychodów – uwagi ogólne	429
5.3.2.	Koszty uzyskania przychodów – problemy praktyczne	430
5.4.	Zwolnienia przedmiotowe w podatku dochodowym od osób prawnych związane z nieruchomościami	439
5.5.	Podstawa opodatkowania, stawka podatku i zasady poboru	444
6.	Podatek od spadków i darowizn	444
6.1.	Uwagi ogólne	444
6.2.	Pojęcie osoby fizycznej	447
6.3.	Wyłączenie od opodatkowania	450
6.4.	Opodatkowanie nieruchomości nabytych w spadku	452
6.4.1.	Dziedziczenie, polecenie testamentowe	452
6.4.2.	Opodatkowanie u spadkobiercy nieruchomości wyłączonej u spadkodawcy i przyznanych na podstawie dekretu o tzw. gruntach warszawskich	455
6.4.3.	Nabycie i opodatkowanie odszkodowań bądź ustanowienia na nieruchomości użytkownika wieczystego na gruntach warszawskich właścicielom bądź ich spadkobiercom	468
6.4.4.	Sposób ustalenia wartości roszczenia lub ekspektatywy	469
6.4.5.	Opodatkowanie nieruchomości nabytej w drodze zapisu zwykłego lub dalszego	471
6.4.6.	Opodatkowanie nabycia nieruchomości w drodze zapisu windykacyjnego	473
6.4.7.	Opodatkowanie nieruchomości nabytej w drodze darowizny i polecenia darczyńcy	475

6.4.8. Podatek od nieodpłatnego zniesienia współwłasności nieruchomości	482
6.4.9. Opodatkowanie nieodpłatnego użytkowania nieruchomości oraz służebności	486
6.4.10. Zwolnienie nieruchomości od opodatkowania podatkiem od spadków i darowizn (przedmiotowe i podmiotowe)	488
6.4.10.1. Zwolnienie przedmiotowe (art. 4 u.p.s.d.)	488
6.4.10.2. Zwolnienia dotyczące gospodarstw rolnych	488
6.4.10.3. Zwolnienia dotyczące nieruchomości	490
6.4.11. Zwolnienie podmiotowe (art. 4a u.p.s.d.)	493
6.4.11.1. Zakres podmiotowy zwolnienia a podatnicy grupy pierwszej	493
6.4.11.2. Przesłanki nabycia zwolnienia	494
6.4.11.3. Zgłoszenie, jego treść, termin złożenia i charakter prawny	497
6.4.11.4. Konsekwencje niedopełnienia warunków zwolnienia ..	499
6.4.11.5. Brak obowiązku złożenia zgłoszenia	499
6.4.11.6. Ponowienie momentu powstania obowiązku podatkowego	500
6.4.11.7. Podstawa opodatkowania	506
6.4.11.8. Długi i ciężary	509
6.4.11.9. Czysta wartość i minimum podatkowe	512
6.4.11.10. Sposób obliczenia wartości rynkowej rzeczy i praw majątkowych. Kumulacja przedmiotowo-podmiotowa	514
6.5. Wysokość podatku	522
6.5.1. Pojęcie wysokości podatku	522
6.5.2. Grupy podatkowe	523
6.5.3. Grupy podatkowe a spadkobiercy ustawowi	525
6.5.4. Kwoty wolne od podatku i skala podatkowa	526
6.5.4.1. Kwoty wolne od podatku	526
6.5.4.2. Skala podatkowa	528
6.6. Ulga mieszkaniowa	529
6.6.1. Istota i cel ulgi mieszkaniowej	529
6.6.2. Zakres podmiotowy ulgi mieszkaniowej	531
6.6.3. Zakres przedmiotowy ulgi mieszkaniowej	533
6.6.4. Warunki nabycia prawa do ulgi mieszkaniowej	535
6.6.5. Wysokość ulgi mieszkaniowej	539
6.6.6. Zbycie budynku mieszkalnego (lokalu mieszkalnego) lub udziału a zachowanie prawa do ulgi mieszkaniowej	541
6.7. Skutki podatkowe ustawy o wstrzymaniu sprzedaży nieruchomości w zakresie darowizn	546
7. Podatek od nieruchomości a przeniesienie własności nieruchomości	546

7.1. Przedmiot i podmiot podatku od nieruchomości	546
7.1.1. Przedmiot opodatkowania	546
7.1.2. Podmiot podatku	558
7.2. Podstawa opodatkowania nieruchomości. Budynek	569
7.3. Wysokość stawek podatku od nieruchomości	574
7.4. Zwolnienia od podatku od nieruchomości	579
7.5. Moment powstawania obowiązku podatkowego i sposób powstania zobowiązania	580
8. Odpowiedzialność podatkowa w podatku rolnym i leśnym	589
8.1. Odpowiedzialność podatkowa z tytułu podatku rolnego	589
8.2. Odpowiedzialność podatkowa z tytułu podatku leśnego	592
9. Amortyzacja podatkowa	593
9.1. Amortyzacja – uwagi ogólne	593
9.2. Nieruchomość jako środek trwały podlegający amortyzacji	595
9.3. Grunty i prawo wieczystego użytkowania gruntów jako odrębny środek trwały	597
9.4. Budynki i budowle oraz lokale będące odrębną własnością	599
9.5. Budynki i budowle wybudowane na cudzym gruncie jako odrębny środek trwały	603
9.6. Wyłączenie z amortyzacji budynków oraz lokali mieszkalnych	604
9.7. Przewłaszczenie nieruchomości na zabezpieczenie	606
9.8. Kompletność i zdatność nieruchomości do użytku w dniu przyjęcia do użytkowania jako warunek zaliczenia do środków trwałych	607
9.9. Wykorzystywanie środków trwałych na potrzeby związane z prowadzoną przez podatnika działalnością gospodarczą	608
10. Zasady dokonywania odpisów amortyzacyjnych	610
10.1. Uwagi ogólne	610
10.2. Prowadzenie ewidencji środków trwałych jako warunek amortyzacji nabytej nieruchomości	610
10.3. Podstawa naliczania odpisów amortyzacyjnych w razie odpłatnego nabycia środków trwałych	611
10.4. Wartość początkowa środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych nabytych częściowo odpłatnie	614
10.5. Wartość początkowa w razie nabycia środka trwałego w drodze spadku, darowizny lub w inny nieodpłatny sposób	614
11. Metody amortyzowania środków trwałych	615
11.1. Liniowa metoda dokonywania odpisów amortyzacyjnych	615
11.2. Degresywna metoda dokonywania odpisów amortyzacyjnych	617
Rozdział III. Nieruchomość w umowach i orzeczeniach działowych	619
1. Zniesienie współwłasności	619
1.1. Pojęcie współwłasności	619
1.2. Nieruchomość jako przedmiot współwłasności	622

1.3. Sposoby powstania współwłasności	633
1.4. Rodzaje współwłasności	636
1.5. Uprawnienia i obowiązki współwłaścicieli	639
1.5.1. Rozporządzanie udziałem w nieruchomości	641
1.5.2. Rozporządzanie wspólną nieruchomością	645
1.5.3. Zarząd wspólną nieruchomością na podstawie kodeksu cywilnego	646
1.5.4. Zarząd nieruchomością wspólną na podstawie ustawy o własności lokali	651
1.5.5. Postępowanie sądowe w sprawach zarządu wspólną nieruchomością	663
1.5.6. Czynności zachowawcze	664
1.5.7. Korzystanie ze wspólnej nieruchomości	671
1.5.8. Podział nieruchomości <i>quoad usum</i>	677
1.5.9. Uprawnienie do żądania zniesienia współwłasności	682
1.6. Tryby i sposoby zniesienia współwłasności	683
1.6.1. Umowne zniesienie współwłasności	684
1.6.2. Sądowe zniesienie współwłasności	687
1.6.3. Sposoby zniesienia współwłasności	699
1.6.4. Rozstrzyganie sporów i wzajemnych roszczeń	709
1.6.5. Zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego	716
2. Podział majątku wspólnego	725
2.1. Majątek wspólny małżonków	725
2.2. Rozporządzenie udziałem w przedmiocie należącym do majątku wspólnego	736
2.3. Tryby i sposoby podziału majątku wspólnego	738
2.3.1. Umowny podział majątku	738
2.3.2. Sądowy podział majątku	740
2.4. Problem konkubinatu	749
3. Dział spadku	752
3.1. Wspólność majątku spadkowego	752
3.2. Rozporządzenie udziałem w przedmiocie należącym do spadku	755
3.3. Tryby i sposoby działu spadku	758
3.3.1. Umowny dział spadku	759
3.3.2. Sądowy dział spadku	762
3.3.3. Obowiązek zaliczenia darowizn i zapisów windykacyjnych na schedę spadkową	783
Rozdział IV. Konsekwencje podatkowe umów i orzeczeń działowych	787
1. Wprowadzenie	787
2. Podatek od towarów i usług. Charakter udziału we współwłasności	787
3. Zagadnienia szczegółowe dotyczące dostawy udziału w prawie własności i prawach majątkowych	790

3.1. Przeniesienie udziału w prawie własności jako dostawa towarów	790
3.2. Przesłanki pozwalające na ustalenie statusu podatnika podatku VAT w obrocie udziałami w nieruchomości i innych prawach majątkowych	791
3.3. Charakter prawny opodatkowania przesunięć w majątku stanowiącym mienie współwłaścicieli będących skutkiem umów lub postępowań działowych	795
3.4. Czynności związane ze zwykłym wykonywaniem prawa własności a transakcje stanowiące same z siebie działalność gospodarczą	796
3.4.1. Nieodpłatne zniesienie współwłasności jako czynność niepodlegająca opodatkowaniu VAT	796
3.4.2. Przeniesienie prawa do rozporządzania towarami jak właściciel jako czynność opodatkowana podatkiem VAT w przypadku zniesienia współwłasności połączonej ze spłatami lub dopłatami	798
3.4.3. Dział spadku poza sferą opodatkowania podatkiem od towarów i usług	799
3.4.4. Podział majątku wspólnego w sytuacji, gdy jeden z małżonków prowadzi działalność gospodarczą podlegającą opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług	800
3.4.5. Wątpliwości interpretacyjne co do pojęcia nieruchomości na gruncie ustawy o podatku od towarów i usług	804
3.4.5.1. Zwolnienia od podatku VAT dostawy budynków lub budowli bądź ich części dokonywanej w ramach umowy lub orzeczenia działowego	806
3.4.5.2. Możliwości wyboru formy opodatkowania dostawy budynku lub budowli bądź ich części	807
3.4.5.3. Opodatkowanie gruntu w przypadku dostawy trwale z nim związanych budynków lub budowli bądź ich części w ramach umowy lub orzeczenia działowego	809
3.4.5.4. Zwolnienie od podatku VAT dostawy terenów niezabudowanych innych niż tereny budowlane dokonywanej w ramach umowy lub orzeczenia działowego	810
3.4.5.5. Podstawa opodatkowania w przypadku dostawy nieruchomości w ramach umowy lub orzeczenia działowego	811
3.4.5.6. Stawka podatku VAT w przypadku dostawy nieruchomości w ramach umowy lub orzeczenia działowego	812
4. Podatek od czynności cywilnoprawnych	814
4.1. Spłata i dopłata jako przedmiot podatku od czynności cywilnoprawnych	815

4.2. Obowiązek podatkowy i podmioty zobowiązane do zapłaty podatku od czynności cywilnoprawnych	817
4.2.1. Moment powstania i charakter obowiązku podatkowego	817
4.2.2. Prawomocność orzeczenia sądowego jako moment powstania obowiązku podatkowego	818
4.2.3. Doręczenie wyroku sądu polubownego a moment powstania obowiązku podatkowego	819
4.2.4. Ugoda zawarta przed notariuszem lub wpisana do protokołu sądowego jako moment powstania obowiązku podatkowego ...	820
4.2.5. Podstawa opodatkowania, podatnik podatku od czynności cywilnoprawnych i stawka podatku	821
4.2.6. Notariusz jako płatnik podatku od czynności cywilnoprawnej dokonanej na podstawie umowy zawartej w formie aktu notarialnego	824
4.2.7. Konieczność samodzielnego obliczenia, wypełnienia i złożenia deklaracji oraz wpłaty podatku przez podatnika	826
4.2.8. Zwolnienie od podatku od czynności cywilnoprawnych nieruchomości rolnych lub ich części, wraz z częściami składowymi	826
4.2.8.1. Zwolnienie od podatku od czynności cywilnoprawnych przeniesienia własności nieruchomości rolnych lub ich części, wraz z częściami składowymi w stanie prawnym obowiązującym do 31 grudnia 2015 r.	826
4.2.8.2. Zwolnienie od podatku od czynności cywilnoprawnych sprzedaży nieruchomości rolnych lub ich części, wraz z częściami składowymi w stanie prawnym obowiązującym od 1 stycznia 2016 r.	827
5. Podatek dochodowy od osób fizycznych	828
5.1. Podział majątku wspólnego	829
5.1.1. Wyłączenie spod opodatkowania przychodów z tytułu podziału wspólnego majątku małżonków	829
5.1.2. Ustalenie początku biegu terminu związanego z nabyciem, w przypadku dokonania przez małżonka (lub byłego małżonka) odpłatnego zbycia po dokonaniu podziału majątku wspólnego	830
5.2. Dział spadku	832
5.2.1. Data otwarcia spadku jako data nabycia nieruchomości lub udziału w nieruchomości przez spadkobiercę	832
5.2.2. Kontrowersyjny charakter zbycia udziału w nieruchomości na skutek działu spadku	833
5.2.3. Nabycie przez spadkobiercę nieruchomości lub innego prawa majątkowego ponad jego udział w spadku a początek biegu terminu z art. 10 ust. 1 pkt 8 u.p.d.o.f.	838

5.2.3.1.	Nabycie przez spadkobiercę udziału w nieruchomości na skutek działu spadku jako zdarzenie niestanowiące źródła przychodu w rozumieniu art. 10 ust. 1 pkt 8 u.p.d.o.f.	839
5.2.3.2.	Nabycie udziału w nieruchomości wchodzącej w skład spadku przez spadkobiercę ponad udział na podstawie działu spadku jako moment wyznaczający w każdym przypadku początek biegu terminu 5 lat z art. 10 ust. 1 pkt 8 u.p.d.o.f.	841
5.2.3.3.	Określenie daty przyrostu mienia spadkobiercy ponad udział w całości spadku na podstawie działu spadku jako wyznaczający początek biegu terminu 5 lat z art. 10 ust. 1 pkt 8 u.p.d.o.f.	843
5.3.	Zniesienie współwłasności	846
5.3.1.	Brak przysporzenia majątkowego i przychodu w wyniku zniesienia współwłasności	846
5.3.2.	Istota odpłatnego zbycia udziału we współwłasności	846
5.3.3.	Chwila nabycia udziału w nieruchomości wskutek zniesienia współwłasności	847
5.4.	Umowy i postępowania działowe a przychody osoby fizycznej z tytułu działalności gospodarczej	848
5.4.1.	Udział w nieruchomości lub prawie majątkowym a przychód przedsiębiorcy z pozarolniczej działalności gospodarczej	848
5.4.2.	Opodatkowanie zbycia udziałów w nieruchomości po ich wyłączeniu z prowadzonej działalności gospodarczej ...	852
5.4.3.	Majątek wspólników po rozwiązaniu spółki cywilnej	854
5.4.4.	Przychód ze zbycia przez wspólnika spółki cywilnej udziału otrzymanego po jej rozwiązaniu i podziale majątku	856
5.4.5.	Podstawa opodatkowania, obliczenie dochodu do opodatkowania uzyskanego z tytułu umów i postępowania działowych oraz stawka podatku	857
5.4.6.	Zwolnienie od podatku dochodowego wydatków na „cele mieszkaniowe”	858
6.	Podatek dochodowy od osób prawnych	860
6.1.	Pojęcie osoby prawnej na gruncie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych	860
6.2.	Szczególny status Skarbu Państwa i jednostek samorządu terytorialnego na gruncie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych	860
6.3.	Pojęcie przychodu w ustawie o podatku dochodowym od osób prawnych	861
6.4.	Przychód osoby prawnej a zniesienie współwłasności i działy spadku ...	862

6.5. Nieodpłatne nabycie nieruchomości ponad dotychczasowy udział we współwłasności lub spadku jako przychód osoby prawnej	862
6.6. Zniesienia współwłasności i dział spadku ze spłatą dla osoby prawnej	864
6.7. Dochód, podstawa opodatkowania i stawka podatku	865
6.8. Zwolnienie dochodów uzyskanych z tytułu sprzedaży całości lub części nieruchomości wchodzącej w skład gospodarstwa rolnego nieobejmujące umów i orzeczeń działowych	867
7. Podatek od spadków i darowizn	867
7.1. Nieodpłatne zniesienie współwłasności a dział spadku i podział majątku wspólnego	868
7.1.1. Dział spadku i podział majątku wspólnego poza zakresem opodatkowania podatkiem od spadków i darowizn	868
7.1.2. Zniesienie współwłasności polegające na ustanowieniu odrębnej własności lokali	870
7.1.3. Istota nieodpłatnego zniesienia współwłasności	870
7.1.4. Zwolnienie dla podatników zaliczonych do I grupy podatkowej	872
8. Umowy i orzeczenia działowe a podatek od nieruchomości, podatek rolny i podatek leśny	873
Literatura	875
Autorzy	889

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- BGB – kodeks cywilny niemiecki (Bürgerliches Gesetzbuch vom 18. August 1896, RGBl. S. 195; BGBl. I 2002 S. 42 z późn. zm.)
- dekret z 1945 r. – dekret z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m.st. Warszawy (Dz. U. Nr 50, poz. 279 z późn. zm.)
- dyrektywa 69/335/EWG – dyrektywa Rady 69/335/EWG z dnia 17 lipca 1969 r. dotycząca podatków pośrednich od gromadzenia kapitału (Dz. Urz. WE L 249 z 28.10.1969, s. 25, z późn. zm.)
- dyrektywa 2006/112/WE – dyrektywa 2006/112/WE Rady z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz. Urz. UE L 347 z 11.12.2006, s. 1, z późn. zm.)
- dyrektywa 2008/7/WE – dyrektywa Rady 2008/7/WE z dnia 12 lutego 2008 r. dotycząca podatków pośrednich od gromadzenia kapitału (Dz. Urz. UE L 46 z 21.02.2008, s. 11, z późn. zm.)
- k.c. – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 380 z późn. zm.)
- k.k.s. – ustawa z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 186 z późn. zm.)
- Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
- k.p.a. – ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 23 z późn. zm.)
- k.p.c. – ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 101 z późn. zm.)
- k.r.o. – ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 2082 z późn. zm.)
- k.s.h. – ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1030 z późn. zm.)

- k.z. – rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. – Kodeks zobowiązań (Dz. U. Nr 82, poz. 598 z późn. zm.)
- MaBV – Makler- und Bauträgerverordnung; Verordnung über die Pflichten der Makler, Darlehens- und Anlagenvermittler, Anlageberater, Bauträger und Baubetreuer (Makler- und Bauträgerverordnung – MaBV) vom 20. Juni 1974 (BGBl. 1990 I S. 2479 z późn. zm.)
- nowela z dnia 17 czerwca 2004 r. – ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 162, poz. 1691)
- nowela z dnia 2 lipca 2004 r. – ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 172, poz. 1804)
- nowela z dnia 16 listopada 2006 r. – ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 217, poz. 1588 z późn. zm.)
- II nowela z dnia 16 listopada 2006 r. – ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o zmianie ustawy o podatku od spadków i darowizn oraz ustawy o podatku od czynności cywilnoprawnych (Dz. U. Nr 222, poz. 1629 z późn. zm.)
- nowela z dnia 7 listopada 2008 r. – ustawa z dnia 7 listopada 2008 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 209, poz. 1320)
- nowela z dnia 25 czerwca 2015 r. – ustawa z dnia 25 czerwca 2015 r. o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1045)
- o.p. – ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 613 z późn. zm.)
- p.g.k. – ustawa z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 520 z późn. zm.)
- Porozumienie o EOG – Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym (Dz. Urz. WE L 1 z 3.01.1994, s. 3)
- pr. bud. – ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 290 z późn. zm.)
- pr. not. – ustawa z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 164 z późn. zm.)
- pr. restr. – ustawa z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. poz. 978 z późn. zm.)
- pr. rzecz. – dekret z dnia 11 października 1946 r. – Prawo rzeczowe (Dz. U. Nr 57, poz. 319 z późn. zm.)
- pr. spółdz. – ustawa z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 21 z późn. zm.)
- pr. up. – ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 233 z późn. zm.)
- p.w.k.c. – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Przepisy wprowadzające kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 94 z późn. zm.)

- r.r.i.p.o. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 czerwca 2004 r. w sprawie określenia rodzajów i zakresu informacji przekazywanych organom podatkowym przez sądy, komorników sądowych i notariuszy oraz terminu, formy, z uwzględnieniem formy wypisu aktu i sposobu ich przekazywania (Dz. U. Nr 156, poz. 1640 z późn. zm.)
- r.w.o.p. – rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 22 sierpnia 2005 r. w sprawie właściwości organów podatkowych (Dz. U. Nr 165, poz. 1371 z późn. zm.)
- szósta dyrektywa – Szósta dyrektywa Rady 77/388/EWG z dnia 17 maja 1977 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw Państw Członkowskich w odniesieniu do podatków obrotowych – wspólny system podatku od wartości dodanej: ujednolicona podstawa wymiaru podatku (Dz. Urz. WE L 145 z 13.06.1977, s. 1, z późn. zm.)
- TFUE – Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana: Dz. Urz. UE C 202 z 7.06.2016, s. 47)
- TWE – Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską (wersja skonsolidowana: Dz. Urz. UE C 321E z 29.12.2006, s. 37)
- u.d.j.s.t. – ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 198)
- u.d.p.p. – ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 239 z późn. zm.)
- u.f.p. – ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 885 z późn. zm.)
- u.g.n. – ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1774 z późn. zm.)
- u.k.u.r. – ustawa z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 803 z późn. zm.)
- u.k.w.h. – ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 790 z późn. zm.)
- u.n.n.c. – ustawa z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 1061 z późn. zm.)
- u.o.p.n. – ustawa z dnia 16 września 2011 r. o ochronie praw nabywcy lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 555)
- u.p.c.c. – ustawa z dnia 9 września 2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 223 z późn. zm.)
- u.p.d.o.f. – ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 361 z późn. zm.)
- u.p.d.o.p. – ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 851 z późn. zm.)

- u.p.e.a. – ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 599 z późn. zm.)
- u.p.l. – ustawa z dnia 30 października 2002 r. o podatku leśnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 374)
- u.p.o.l. – ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 716)
- u.p.r. – ustawa z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 617)
- u.p.s.d. – ustawa z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 205 z późn. zm.)
- u.p.t.u. – ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 710 z późn. zm.)
- u.p.z.p. – ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 778 z późn. zm.)
- u.r. – ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 1047)
- u.r.p.r. – ustawa z dnia 8 lipca 2005 r. o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1090 z późn. zm.)
- u.s.d.g. – ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 584 z późn. zm.)
- u.s.g. – ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 446)
- u.s.m. – ustawa z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1222 z późn. zm.)
- u.s.w.g. – ustawa z dnia 26 marca 1982 r. o scalaniu i wymianie gruntów (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 700 z późn. zm.)
- u.u.s.r. – ustawa z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 277 z późn. zm.)
- u.u.w.g.r. – ustawa z dnia 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz. U. Nr 27, poz. 250 z późn. zm.)
- u.w.l. – ustawa z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1892)
- u.w.s.n. – ustawa z dnia 14 kwietnia 2016 r. o wstrzymaniu sprzedaży nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. poz. 585)
- u.z.o.r.r. – ustawa z dnia 11 sierpnia 2001 r. o szczególnych zasadach odbudowy, remontów i rozbiórek obiektów budowlanych zniszczonych lub uszkodzonych w wyniku działania żywiołu (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 1067)

- u.z.p.d. – ustawa z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (Dz. U. Nr 144, poz. 930 z późn. zm.)
- u.z.s.z. – ustawa z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 207)
- ZPO – niemiecki kodeks postępowania cywilnego (Zivilprozessordnung vom 30. Januar 1877, RGrBl. S. 83, BGBl. I S. 3202, 2006 I S. 431, 2007 I S. 1781 z późn. zm.)

Inne

- Annales UMCS – Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska
- Biul. Skarb. – Biuletyn Skarbowy Ministerstwa Finansów
- Biul. SN – Biuletyn Informacyjny Sądu Najwyższego
- CBOSA – Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych
- CEIDG – Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej
- Dor. Pod. – Doradztwo Podatkowe
- FK – Finanse Komunalne
- GP – Gazeta Prawna
- GSP – Gdańskie Studia Prawnicze
- Mon. Pr. Bank. – Monitor Prawa Bankowego
- M. Pod. – Monitor Podatkowy
- M. Praw. – Monitor Prawniczy
- NJW – Neue Juristische Wochenschrift
- NP – Nowe Prawo
- NPN – Nowy Przegląd Notarialny
- NZS – Nowe Zeszyty Samorządowe
- ONSA – Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego
- ONSA WSA – Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i wojewódzkich sądów administracyjnych
- OSA – Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
- OSG – Orzecznictwo Sądów Gospodarczych
- OSN – Orzecznictwo Sądu Najwyższego
- OSNAP – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy
- OSNC – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
- OSNCP – Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Cywilna (Pracy)
- OSNC-ZD – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna – Zbiór Dodatkowy
- OSNKW – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Karno i Wojskowa
- OSNP – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych
- OSP – Orzecznictwo Sądów Polskich
- OSPika – Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
- OSS – Orzecznictwo w Sprawach Samorządowych
- OTK – Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego

OTK-A	- Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego; zbiór urzędowy, Seria A
OTK-B	- Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego; zbiór urzędowy, Seria B
PiP	- Państwo i Prawo
PN	- Przegląd Notarialny
POP	- Przegląd Orzecznictwa Podatkowego
PPH	- Przegląd Prawa Handlowego
PPLFS	- Przegląd Podatków Lokalnych i Finansów Samorządowych
PPPubl.	- Przegląd Prawa Publicznego
Pr. Bank.	- Prawo Bankowe
Pr. Gosp.	- Prawo Gospodarcze
Pr. Spółek	- Prawo Spółek
Prok. i Pr.	- Prokuratura i Prawo
Prok. i Pr.-wkł.	- Prokuratura i Prawo – wkładka
Prz. Pod.	- Przegląd Podatkowy
PS	- Przegląd Sądowy
PUG	- Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
Sam. Teryt.	- Samorząd Terytorialny
TPP	- Transformacje Prawa Prywatnego
TSUE	- Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

WPROWADZENIE

Monografia niniejsza jest efektem kilkuletniej pracy zespołu specjalistów z zakresu prawa cywilnego i podatkowego, którzy postawili sobie za cel przedstawienie instytucji prawnej, jaką jest nieruchomości, tak w ujęciu prawa cywilnego, jak i podatkowego. Dotyczy to nie tylko nieruchomości gruntowych, lecz także budynkowych oraz lokalowych. Koncepcja autorów polega na tym, by omówić w odrębnych rozdziałach pewne instytucje wiążące się z cywilnym ujęciem problematyki nieruchomości i zaraz w następnym przedstawić konsekwencje podatkowe tych instytucji, i to – generalnie rzecz ujmując – we wszystkich podatkach, w których nieruchomości może występować jako przedmiot opodatkowania.

Tom I monografii obejmuje następujące zagadnienia: w rozdziale I zostały przedstawione rozwiązania cywilnoprawne z zakresu umów przenoszących własności nieruchomości; w rozdziale II – konsekwencje podatkowe tego przeniesienia własności; w rozdziale III zaprezentowano instytucje dotyczące umów i orzeczeń działowych; a w rozdziale IV – ich konsekwencje w określonych podatkach. Inne zagadnienia związane z obrotem nieruchomościami omówione zostaną w tomie II monografii.

Z tego pobieżnego rysu obrazującego zakres przedmiotowy monografii wynika, że zamiarem autorów było przedstawienie kompleksowego ujęcia różnych instytucji prawa cywilnego i podatkowego we wzajemnym ich powiązaniu w ujęciu normatywnym i funkcjonalnym. Według autorów taki układ rzeczowy monografii ma zapewnić jej zwięzłość, łatwość posługiwaniu się nią i zrozumiałość dla każdego. Koncepcja ta musiała się oczywiście wiązać z koniecznością pewnych powtórzeń, ale zapewnia przez to łatwość korzystania z niej, co przy bardzo dużej obszerności poruszanych zagadnień było dla autorów i redakcji zadaniem pierwszoplanowym. Za przychylne odniesienie się do tej koncepcji autorzy składają Redakcji Wolters Kluwer wyrazy podziękowania.

Autorzy są przekonani, że już sam zakres poruszanej tematyki, sposób ujęcia zagadnień będzie interesujący dla Czytelników. Należy przy tym zauważyć, że monografia o takim tytule i sposobie ujęcia zagadnień odnoszących się do nieruchomości jest pierwszą taką na rynku wydawniczym.

Przedstawiona we wprowadzeniu problematyka cywilna i podatkowa nie jest łatwa, obejmuje wiele kontrowersyjnych i nowo wprowadzonych zagadnień. W każdej z tych kwestii autorzy zajmują określone stanowisko, przedstawiają jego rozwiązanie, podają argumentację, wykorzystując przy tym najnowsze orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego, sądów apelacyjnych i wojewódzkich sądów administracyjnych. Powyższe nakazują wykorzystanie w opracowaniu szczególnie najnowszego, ale też utrwalonego dotychczas orzecznictwa powyższych trybunałów i sądów. Wśród zagadnień o charakterze ogólnym i szczegółowym poruszonych w monografii na szczególną uwagę i zainteresowanie zasługują:

- przewłaszczenie na zabezpieczenie;
- umowa deweloperska;
- umowa o budowę w ustawie o spółdzielniach mieszkaniowych;
- umowa leasingowa w prawie cywilnym i podatkowym;
- zapis windykacyjny w prawie cywilnym i podatkowym;
- europejskie poświadczenie spadkowe w prawie cywilnym i podatkowym;
- aport w prawie handlowym i podatkowym;
- usługi związane z nieruchomością (pośrednictwo, zarząd, rzeczoznawcy) w prawie cywilnym i podatkowym;
- bezumowne korzystanie z nieruchomości i jego skutki cywilnoprawne i podatkowe;
- amortyzacja podatkowa;
- opodatkowanie nieruchomości podatkiem od towarów i usług;
- charakter umowy o przeniesienie własności budynku dopiero po jego wybudowaniu;
- wymagane elementy umowy zobowiązującej do przeniesienia odrębnej własności lokalu;
- skutki czynności prawnej zobowiązującej do przeniesienia prawa własności nieruchomości na rzecz spółki w organizacji;
- kwestia ważności umowy przenoszącej własność zawartej w wykonaniu zobowiązania wynikającego z uprzednio zawartej umowy zobowiązującej do przeniesienia własności, z zapisu zwykłego, z bezpodstawnego wzbogacenia;
- nieważność umowy przeniesienia własności nieruchomości a ważność umowy, na podstawie której nabywca z umowy nieważnej przeniósł własność tej nieruchomości na rzecz kolejnego nabywcy;
- skutki prawne złożenia oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli z powodu błędu co do treści umowy sprzedaży nieruchomości;
- podstawa zmiany w księdze wieczystej geodezyjnego oznaczenia nieruchomości;
- uprawnienie do odstąpienia od umowy zobowiązująco-rozporządzającej, na podstawie której nastąpiło przeniesienie własności nieruchomości;
- zasada ekwiwalentności umowy sprzedaży a zagadnienie wysokości ceny za nieruchomość;

- uprawnienia nabywcy w wypadku występowania wad sprzedanej nieruchomości;
- problematyka tzw. fiducjarnego nabycia nieruchomości;
- problem wadliwego określenia udziału właściciela lokalu w nieruchomości wspólnej;
- problematyka dokonania nadbudowy lub przebudowy nieruchomości wspólnej już po wyznaczeniu jej granic;
- zasady zarządu wspólną nieruchomością i podejmowanie czynności zachowawczych;
- zasady współposiadania i korzystania ze wspólnej nieruchomości;
- zasady podziału majątku wspólnego małżonków oraz rozliczenia konkubinatu;
- zasady działu spadku i zawieranie umów o dział spadku;
- obowiązek zaliczenia darowizn i zapisów windykacyjnych na schedę spadkową;
- dopuszczalność objęcia umową najmu świadczeń dodatkowo uzgodnionych przez strony;
- problematyka dopuszczalności i skutków rozwiązania umowy najmu;
- różnice między umową najmu i umową dzierżawy;
- przesłanki żądania dzierżawcy obniżenia czynszu;
- umowa o beczynszowe korzystanie z gruntu rolnego;
- odpowiedzialność nabywcy przedsiębiorstwa lub gospodarstwa rolnego, w skład których wchodzi nieruchomość;
- świadczenie będące przedmiotem zobowiązania z umowy przedwstępnej a świadczenie będące przedmiotem umowy przyrzeczonej;
- umowa przedwstępna jako środek zabezpieczenia wiarygodności wynikającej z innego stosunku prawnego łączącego strony;
- charakterystyka zadatku jako szczególnej umownej sankcji za niewykonanie umowy;
- wysokość odszkodowania za wywłaszczoną nieruchomość a wartość poniesionej szkody;
- zasady zwrotu wywłaszczonych nieruchomości i jego skutki podatkowe;
- granice opodatkowania odpłatnego zbycia nieruchomości, w tym możliwość skorzystania przez spadkobierców ze zwolnienia podatkowego;
- zakres określenia przedmiotu opodatkowania podatkiem od spadków i darowizn w ramach przenoszących własność nieruchomości;
- pojęcie nabycia w drodze spadku, tak na gruncie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o podatku od spadków i darowizn, w tym opodatkowanie nieruchomości zwróconych w wyniku wywłaszczenia bądź nieruchomości zwróconych tzw. gruntów warszawskich;
- pojęcie długów i ciężarów w podatku od spadków i darowizn, a także określenie tego podatku przy kumulacji przedmiotowo-podmiotowej;
- ocena nowych rozwiązań w podatku od nieruchomości zastąpionych przez określenie „względny techniczny”, opodatkowanie tym podatkiem budynku;
- jak rozróżnić źródła przychodów – sprzedaż nieruchomości – działalność gospodarcza;

- jak liczyć termin 5 lat od nabycia nieruchomości, skutkujący powstaniem przychodu w podatku dochodowym od osób fizycznych;
- umowa o dożywocie a przychód z odpłatnego zbycia nieruchomości;
- jak obliczać koszty uzyskania przychodów przy odpłatnym zbyciu nieruchomości;
- kiedy dochód ze sprzedaży nieruchomości jest zwolniony z opodatkowania;
- podatek przy sprzedaży nieruchomości nabytych w drodze spadku;
- koszty uzyskania przychodów przy działalności gospodarczej w ustawach o podatku dochodowym od osób fizycznych i prawnych przy sprzedaży nieruchomości – problemy praktyczne;
- zbycie spadku – zasady ustalania przychodu;
- niedozwolone klauzule umowne przy umowach pośrednictwa;
- umowa pośrednictwa jako umowa konsumencka – skutki cywilnoprawne i podatkowe;
- rzeczoznawca majątkowy jako biegły w postępowaniu podatkowym;
- skutki podatkowe wniesienia, sprzedaży aportu – przekrojowo skutki prawne w poszczególnych podatkach.

Dynamika zmian społeczno-gospodarczych w naszym kraju uzasadnia konieczność adaptowania do nich obowiązujących przepisów, szczególnie prawa cywilnego jak i podatkowego. Zmiany jednak podążają w różnych kierunkach. Z jednej strony poszerza się zakres instrumentów prawnych umożliwiających i ułatwiających prowadzenie działalności gospodarczej, co związane jest najczęściej z wdrażaniem do polskiego prawa dyrektyw oraz dostosowaniem do rozporządzeń unijnych. Przykładem pierwszych rozwiązań są choćby przepisy kodeksu cywilnego i ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 684), zapewniające zgodność tych przepisów z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/7/UE z dnia 16 lutego 2011 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych (Dz. Urz. UE L 48 z 23.02.2011, s. 1). Wiązało się to z istotnymi zmianami w tym zakresie wprowadzonymi do kodeksu cywilnego, a mającymi na celu zwalczanie opóźnień w płatnościach handlowych. W tym samym kierunku podążają przepisy kodeksu postępowania cywilnego część IV księga II, tytuł VII, dotyczące europejskiego poświadczenia spadkowego, czy przepisy kodeksu cywilnego – księga IV, tytuł III, dział III, rozdział II – o zapisie windykacyjnym. Z drugiej strony wprowadza się ograniczenie w obrocie nieruchomościami rolnymi w celu zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego kraju. Wprowadzono je ustawą z dnia 14 kwietnia 2016 r. o wstrzymaniu sprzedaży nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych innych ustaw, która weszła w życie z dniem 30 kwietnia 2016 r. Istotne zmiany nastąpiły także w ostatnim czasie w prawie podatkowym. W zakresie dotyczącym nieruchomości zaszły one w szczególności w zakresie ich opodatkowania podatkiem od nieruchomości, podatkiem rolnym czy podatkiem leśnym. Niemniej jednak zostały one wprowadzone także do ustaw o podatku od spadków i darowizn oraz o podatku od czynności cywilnoprawnych.

Poszczególne rozdziały zawierają też poglądy autorów i ich komentarze do ustawy z dnia 14 kwietnia 2016 r. o wstrzymaniu sprzedaży nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych innych ustaw.

W monografii przedstawione zostały także poglądy autorów na zagadnienia związane z ustawą z dnia 25 czerwca 2015 r. o zmianie ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2016 r. poz. 1271) oraz wyroku TK z dnia 19 lipca 2016 r., Kp 3/15, OTK-A 2016, poz. 66.

Autorzy monografii uwzględnili i skomentowali wszystkie najistotniejsze, ostatnio wprowadzone zmiany odnoszące się do nieruchomości.

Opracowanie niniejsze przeznaczone jest dla sędziów sądów powszechnych i administracyjnych, notariuszy, adwokatów, radców prawnych, doradców podatkowych, aplikantów: sądowych, adwokackich, radcowskich, asystentów sędziów, a także podmiotów prowadzących działalność gospodarczą (rzeczników, biur obrotów nieruchomościami itd.).

Autorzy wykorzystali w pracy metodę badawczą dogmatyczno-prawną i opisową, z szerokim wykorzystaniem orzecznictwa.

Autorzy

Rozdział I

NIERUCHOMOŚĆ W UMOWACH OBLIGACYJNYCH REGULUJĄCYCH PRZENIESIENIE WŁASNOŚCI

1. Umowa sprzedaży

1.1. Pojęcie i charakter umowy sprzedaży

Przez umowę sprzedaży sprzedawca zobowiązuje się przenieść na kupującego własność rzeczy i wydać mu rzecz, a kupujący zobowiązuje się rzecz odebrać i zapłacić sprzedawcy cenę (art. 535 k.c.). Przepis ten nie posługuje się określeniem „przeniesienie posiadania”, lecz „wydanie” rzeczy, czemu odpowiada stan opisany w art. 348 k.c.¹ Istotą sprzedaży nieruchomości jest jej przewłaszczenie ze sprzedawcy na kupującego w zamian za uzyskanie wierzytelności o zapłatę ceny, która jest ekwiwalentem sprzedawanej rzeczy. Na skutek zawarcia umowy sprzedaży kupujący staje się właścicielem nieruchomości i uzyskuje prawo do jej posiadania (*ius possidendi*), korzystania z niej (*ius utendi-fruendi*) i rozporządzania nią (*ius disponendi*)². Najdalej posuniętą, pełną formą rozporządzenia nieruchomością jest przeniesienie własności³. Cena stanowi element przedmiotowo istotny (cechę konstytutywną) umowy sprzedaży. Jeżeli w umowie sprzedaży występuje brak określenia ceny, to czynność prawna jest nieważna⁴.

Umowa sprzedaży jest jedną z umów przenoszących własność⁵, obok umowy zamiany, darowizny itp.⁶ Większość przepisów kodeksu cywilnego dotyczących sprzedaży ma charakter dyspozytywny, a więc zgodnie z wyrażoną w art. 353¹ k.c. zasadą

---

¹ Wyrok SN z dnia 28 lutego 2003 r., V CKN 1701/00, LEX nr 510966.

² W. Katner (w:) *System Prawa Prywatnego*, t. 7, *Prawo zobowiązań – część szczegółowa*, red. J. Rajski, Warszawa 2004, s. 8.

³ S. Rudnicki, *Obrót nieruchomościami skarbowymi i samorządowymi*, Kraków 1999, s. 223.

⁴ Wyrok SN z dnia 5 lutego 2002 r., II CKN 726/00, LEX nr 521911.

⁵ S. Rudnicki, *Własność nieruchomości*, Warszawa 2012, s. 179.

⁶ E. Gniewek, *Prawo rzeczowe*, Poznań–Kluczbork 1996, s. 121.

swobody umów strony mogą ukształtować wzajemne prawa i obowiązki w sposób odmienny od ustawowego⁷.

Stroną umowy sprzedaży może być każdy podmiot, tj. osoba fizyczna, osoba prawna, a także jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, której ustawa przyznała zdolność prawną (art. 33¹ § 1 k.c.)⁸. Ograniczenia w obrocie nieruchomościami o charakterze podmiotowym wynikają m.in. z ustawy o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców. Jest to ograniczenie o charakterze publicznoprawnym⁹. Poza wyjątkami wskazanymi w ustawie nabycie nieruchomości przez cudzoziemca wymaga zezwolenia, które jest wydawane, w drodze decyzji administracyjnej, przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, jeżeli sprzeciwu nie wniesie Minister Obrony Narodowej, a w przypadku nieruchomości rolnych – jeżeli sprzeciwu również nie wniesie minister właściwy do spraw rozwoju wsi. Nabycie nieruchomości przez cudzoziemca wbrew przepisom ustawy jest nieważne, o czym orzeka sąd także na żądanie wójta (burmistrza, prezydenta miasta), starosty, marszałka województwa lub wojewody właściwego ze względu na miejsce położenia nieruchomości albo na żądanie ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

Przedmiotem sprzedaży są rzeczy, natomiast nie mogą nim być części składowe rzeczy (art. 47 k.c.)¹⁰. Pożytki naturalne stanowiące normalny przychód z nieruchomości (np. płody rolne) jako rzeczy przyszłe mogą być przedmiotem obrotu. Pożytki naturalne z chwilą odłączenia od nieruchomości i utracenia statusu części składowej stają się ruchomościami, które mogą występować samodzielnie w obrocie i być przedmiotem sprzedaży¹¹.

Przeniesienie własności budynku dopiero po jego wybudowaniu nie jest sprzedażą nieruchomości, lecz umową o roboty budowlane, które to roboty może wykonywać kolejny podmiot (np. generalny wykonawca), będący wobec stron umowy osobą trzecią. Ocena charakteru umowy zależy nie od jej nazwy, ale od rzeczywistej treści oraz celu i zgodnego zamiaru stron (art. 65 § 2 k.c.)¹².

Zobowiązanie do przeniesienia odrębnej własności lokalu istnieje tylko wtedy, gdy zawiera oświadczenia woli określające rodzaj, położenie i powierzchnię lokalu oraz pomieszczeń do niego przynależnych, a także wielkość udziałów przypadających

⁷ Z. Banaszczyk (w:) *Kodeks cywilny*, t. 2, *Komentarz do artykułów 450–1088*, red. K. Pietrzykowski, Warszawa 2005, s. 207.

⁸ C. Żuławska, R. Trzaskowski (w:) *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. 3, cz. 2, *Zobowiązania*, red. J. Guldowski, Warszawa 2013, s. 17.

⁹ S. Rudnicki, *Prawo obrotu nieruchomościami*, Warszawa 1995, s. 253.

¹⁰ Wyrok SN z dnia 5 września 2002 r., II CKN 829/00, LEX nr 55566.

¹¹ Wyrok SA w Szczecinie z dnia 27 marca 2014 r., I ACa 14/14, LEX nr 1463790.

¹² Wyrok SN z dnia 16 września 2009 r., II CSK 104/09, LEX nr 527136.

właścicielom poszczególnych lokali w nieruchomości wspólnej. Umowa przeniesienia odrębnej własności lokalu bez określenia udziału w prawie do gruntu jest nieważna, chyba że na podstawie innych danych w niej zawartych można ustalić związany z lokalem udział w prawie do gruntu¹³.

Umowa sprzedaży nieruchomości, która jest rzeczą oznaczoną co do tożsamości, jest czynnością prawną zobowiązująco-rozporządzającą. Zgodnie z treścią art. 155 § 1 k.c. umowa sprzedaży lub inna umowa zobowiązująca do przeniesienia własności rzeczy co do tożsamości oznaczonej przenosi własność na nabywcę, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej albo że strony inaczej postanowiły. Umowa sprzedaży dochodzi do skutku z chwilą jej zawarcia, a skutek rozporządzający w odniesieniu do rzeczy oznaczonych co do tożsamości następuje automatycznie (art. 155 § 1 k.c.)¹⁴.

W judykaturze wyjaśniono, że czynność prawna zobowiązująca do przeniesienia prawa własności nieruchomości na rzecz spółki w organizacji może wywołać zarazem skutek rozporządzający, przy spełnieniu przesłanek z art. 155 § 1 k.c. w zw. z art. 2 k.s.h. Zgodnie z art. 11 § 1 k.s.h. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w organizacji ma zdolność prawną, co przekłada się m.in. na możliwość nabywania przez nią praw we własnym imieniu. Z tego powodu nieuzasadnione jest stanowisko, że umowa przenosząca na tę spółkę prawo rzeczowe ma charakter warunkowy i może wywołać skutki prawne dopiero z chwilą zarejestrowania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jako osoby prawnej. Przysługiwanie spółce kapitałowej w organizacji zdolności prawnej przesądza, że czynność zobowiązująca do przeniesienia na jej rzecz tego prawa może stanowić równocześnie podstawę rozporządzenia tym prawem. Umowa spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, w której pokryciem udziałów wspólników jest wniesienie przez nich wkładu niepieniężnego w postaci współwłasności należącej do nich nieruchomości, stanowi co do zasady czynność prawną zobowiązująco-rozporządzającą, a więc zobowiązuje do przeniesienia i jednocześnie przenosi własność tej nieruchomości na powstałą spółkę z o.o. w organizacji¹⁵.

Zasada przyczynowości przewiduje, że jeżeli zawarcie umowy przenoszącej własność następuje w wykonaniu zobowiązania wynikającego z uprzednio zawartej umowy zobowiązującej do przeniesienia własności, z zapisu zwykłego, z bezpodstawnego wzbogacenia lub z innego zdarzenia, ważność umowy przenoszącej własność zależy od istnienia tego zobowiązania (art. 156 k.c.). Ważność przewłaszczenia (*causa solvendi*) zależy więc od ważności zobowiązania do odpłatnego zbycia nieruchomości (*causa obligandi*), mieszczącego się w umowie sprzedaży.

¹³ Wyrok SN z dnia 3 września 2009 r., I CSK 6/09, LEX nr 528218.

¹⁴ Wyrok SN z dnia 11 lutego 1999 r., III CKN 178/98, LEX nr 1213468.

¹⁵ Wyrok SN z dnia 7 sierpnia 2014 r., II CSK 740/13, LEX nr 1506509.

W publikacji w sposób szczegółowy i kompleksowy zaprezentowano problematykę szeroko pojętego obrotu nieruchomościami i korzystania z nich zarówno w stosunkach gospodarczych, jak i rodzinnych. Poszczególne zagadnienia omówiono z punktu widzenia prawa cywilnego, administracyjnego i podatkowego. W książce zawarto ponadto szczegółową analizę, na gruncie prawa prywatnego i daninowego, wszystkich instytucji z zakresu prawa rzeczowego i obligacyjnego dotyczących nieruchomości. Ukazane instytucje prawne zostały obszernie zilustrowane aktualnymi orzeczeniami Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego i wojewódzkich sądów administracyjnych, które pozwalają na poznanie praktycznego aspektu ich funkcjonowania.

W tomie pierwszym przedstawiono zagadnienia dotyczące m.in.:

- nieruchomości w umowach obligacyjnych regulujących przeniesienie własności,
- odpowiedzialności podatkowej z tytułu przeniesienia własności nieruchomości,
- ważności (skuteczności) umowy przenoszącej własność nieruchomości w kontekście obowiązku podatkowego w podatku od towarów i usług,
- zwolnienia od podatku od towarów i usług dostawy terenów niezabudowanych innych niż tereny budowlane,
- wykorzystywania nieruchomości do prowadzenia działalności gospodarczej oraz do celów prywatnych,
- opodatkowania nieruchomości nabytych w spadku (dziedziczenie, polecenie testamentowe),
- opodatkowania przeniesienia własności nieruchomości,
- budynków i budowli wybudowanych na cudzym gruncie, jako odrębny środek trwały,
- konsekwencji podatkowych umów i orzeczeń działowych.

Publikacja przeznaczona jest przede wszystkim dla praktyków: sędziów, adwokatów, radców prawnych, notariuszy, doradców podatkowych, urzędników, a także zarządców i pośredników w obrocie nieruchomościami. Będzie również pomocna dla wszystkich osób, które chcą pogłębić wiedzę z zakresu korzystania z obrotu nieruchomościami.

„Praca ta może nie tylko wypełnić istniejącą lukę w piśmiennictwie, lecz może być także wykorzystana w pracach nad gruntowną nowelizacją istniejącego modelu opodatkowania szeroko rozumianych nieruchomości”.

Prof. dr hab. Jadwiga Glumińska-Pawlic

„Materia pracy jest niezwykle obszerna i wymagała od Autorów benedyktyńskiej wręcz pracy, która niewątpliwie zakończyła się pełnym sukcesem. Niezwykle rzadko w nauce prawa podejmowane są próby tak kompleksowych opracowań, przy czym w rozprawie zastosowano z powodzeniem koherencję rozwiązań cywilnoprawnych z regulacjami podatkowymi”.

Dr hab. Adam Jedliński

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUPER.PL
WWW.PROFINFO.PL

